

Ark. den 27de Julii 1854

Till Maxime Veneranden Confessorium $\frac{1624}{1853}$

+

Uti skrifvelse af den 24de Septembe i Maj, har Maxi-
me Veneranden Confessorium, till underdänig ättlydnad, af
Swad Kong & Majt uti nädigt bref tackligt förordna, be-
tröat af mig införda förklaring öfver några anstöt-
liga ordafäll, anmärkta i några från trycket utgifna,

3

sin finska språket förfallade, och sedermera sin svenska öf-
versatte, Predikningar, hvilka blifvit af Sjoden i östra Fin-
marken inköpte, af några så kallade Predikanten, som för-
giftvar vara af mig utskänade; och har Maxime ^{Confessorium} Venerandum
med anledning af de talafatt och liknelser, som förkomma i
desa skrifter, anfett mig vara skyldig till förbrytelser emot
Kyrkolagens 7 Capitel och 28. paragraf emot Prest-Eden, hvaraf jag
förbundet mig, att icke bruka "anstötliga talafatt," i anledning
hvaraf jag vägar till Maxime Venerandi Confessorii upplysta
profning hemställa, huruvida Kyrkolagen må anse sådana
ordafatt anstötliga, som finnas i den Heliga Skrift, hvaraf
förkomma sådana talafatt, hvilka, efter nuleddning förfinade
smak, förfalla många oanständiga och förargelsväckande;
till exempel Hesek. 16: 26. Nahum 3, 5; Lofhan Ja 3: 3, 4;
Hösa 7: 2, 5; Joel 2: 20; Micha 3: 2, 3, Math 3: 7, Joh. 8:
41, 44; Apostlagern. 13, 10; Jacop 4: 4, jämte otaliga andra ställen
hvaraf härdas, anstötliga och oanständiga talafatt förkomma,
hvilka efter nuleddning förfinade smak, måste afstodkomma
mera förargelse än uppbyggelse, ehuru sådana synder och
laster, som i dessa grofva och anstötliga ordafatt, bestraffas
af Profeterna och Apostlarna, äro gå i frång ibland mas-
san af folket. Likalitet som Kyrkolagen förbjuder en Prä-
stare, att använda Bibelen egna ord och talafatt uti sina
Predikningar, lika litet är en Prest förbundet af sin
Ed, att förkunna Guds Ord, annorlunda, än det blifvit för-
kunnadt af Profeterna och Apostlarna. Jag har icke för-
kunnat få fatta Kyrkolagens innehåll och mening, att en
Prest icke får med Skriften egna ord, förställa synderna för
afskyvärd, som den är, eller framställa för syndarens afstod-
ning, människans natur för förderfvad som den är. Kyrko-
lagen förbjuder sådant tal, som Inarare uppväcker löje och
gäckeri, än andakt; liksom finner man af Apostla-
gerningarnes 2: 13, att Apostlarnes talande med tungomål,
förorsakade gäckeri i den otrogna Troens feda. Så kan
även nuförtiden ett tal, som är eller later vägel fram-
mande i den talfärrige Troens öron, till en början
afstodkomma gäckeri, men samma tal kan och i sin för-

fällning hafva en motfall verkan, menligen ånger och ruelse
öfver synden, såsom man kan finna af Petri straffpredi-
kan på Pengeltdagen.

Mina predikningar gå ut på, att väcka den sekra och
i syndasomnen förföfjade syndaren till medvetande af sitt stora
synda-fördärf, hvarigenom en innerlig, långsam efter försoning
uppkommer i sadane människors ^{hjerter} ~~sinnor~~, som ike äro förhär-
dada; men att samningens fiender, såsom Krigare och Sjukhan-
dar, förargas öfver det hårda talet, kan ike vara mera
underligt, än att Farserna förargades öfver de hårda ut-
tryck, som förkomma i Johannes Doparens och Tröskarens
egna tal. Skulle det nu vara Kyrkologens mening, att
desa hårda och grofa uttryck, hruika hos samningens fi-
ender uppväcke bitterhet och hat, borde utspåtas ifrån
de offentliga försädingen? Skulle det kunna bewiso, att
mina predikningar verkat mera förargelse än uppbyggelse
i Guds församling; skulle det kunna bewiso, att min Em-
betverksamhet befördrat laster och brott i stället för att mot
verka dem, då wore jag i dubbel måtto straffvärd, derest
jag genom lära eller lefverne skulle hafva befördrat ofed-
lighet och Religionsföräkt; men nu är detta ike af någon
grästaed. Jag vågar i detta hänseende återropa mig Herr
Biskop Bergmans vittord, som warit åsyna vittne till den
stora förändring, som skett i Pragala, genom väckelsen; chur-
re denna förändring ike kan väkna mig till fortgenst,
utan "Guds senger", såsom Herr Biskopen behogat yttra sig
om de religiösa vorelserna i Norden. Likväl wisa Kyrkans
annaler, att sadane lärare, som med uppriktigt alpar ar-
betat i Herrans vingård, ike blifvit oantastade af werlden,
medan talfönniga lärare som föregått sina åhörare med
elaka exempel, undgått lagens mappst. -

Jag har ike heller kunnat föreställa mig, att en Prest
kan vara af Kyrkologien eller Presta-Eden förhindrad att i sine
predikningar rylla Luthers ord, alldeles som den stora Re-
formatorn anso af vår kyrka såsom en af Guds ända upp-
lyst lärare, churu många så kallade äkta Lutheraner

i vår led förändring af Lulbeus härad och anstötliga halsfält.
Man kan också säga i betraktande af ~~härads~~ den grad
af bildning och lyfning som folket har. Mina prediknin-
gar äro hållna för lappan och Finnan, som ännu stå på
en ganska låg bildningsgrad. För sådant folk har jag måst
använda "ett härdt tal", om det skulle verka på deras öfver-
tygelse. Skide jag haft göra med en svensk Församling,
skulle mitt tal hafva fallit sig helt annorlunda. Ifrån
dena synpunkt måste det hårda talet i mina prediknin-
gar bedömas, afven som det hårda talet verkar på folkets
öfvertygelse måste lagas i betraktande, allkonstund *Maxime*
Venerandum Consistorium ike lära kunna neka, att en
märkelig förändring förqätt i Tornea Lappmark, både i
Politisk, juridisk, moralisk och religiöst hänseende i fol-
ket. Begär efter brännvin har upphört; folket har i ordets
egentliga betydelse blifvit omvändt, ifrån dryckenskap till
absolut nykterhet, ifrån stöld och lyfveri till ärlighet,
ifrån förakt för den allmänna Gudsdyntjensten, till vördnad
för det heliga, ifrån ett sorglöst och ogudaktigt lefverne,
till Gudsfruktan, fromhet och dygd. Skulle jag nu för de
likheter och ordafält, som haft en sådan verkan på folkets
öfvertygelse blifva straffad såsom lagbrytare och menedare: då
vet jag icke om det finna någon rättvisa på jorden. Ehuru
det varit många framme Lärars förqliga öde, att blifva ha-
lade och förföljde af sina samtida, för sitt kristliga
nät, att lifva religionens kärslan hos folket, och göra religiö-
sens sanningar frukbara i folkets hjertan, har dock Historien
och eftervärlden gifvit dem rättvisa, hvadan och den Tole-
rans, som i förare tiden gjort sig gällande ibland Europas
upplyftare regeringar och folk, har förkommit lagens
missbruk till de oskyldigas förtryck; och hos således
alla, som varit lifvade af en varmare religionskärsla,
långsederen infett inqvistoriska åtgärders skadlighet både
för kyrka och Stat. Ivarifrån skulle nu det nordligaste
Norrige Andliga och Verldliga myndigheter hafva
fått den upplysningen, att inqvistoriska åtgärder äro

nödvändiga för kyrkans och statens bestånd, alldeles undan dessa i
 sinnerhet uppträdde såsom åklagare emot mig, ehuru min Em-
 bels verksamhet ike sträckt sig dit. Jag måste här i förbi-
 gående anmärka, att Fogden i Östmanmarkens uppgift, att
 de tvänne så kallade Predikanter, varit af mig utskickade,
 ike är sanningens. Det var en Kopman från Vadso,
 vid namn Johan Tiberg, som hade öfverlatat en här varande
 arbetskarl, att följa med honom till Vadso, och utan att
 göra affende på mina betänkligheter och motstånd, tog
 honom med sig dit, hvaremed en gosse om 14 år medföljde.
 Det var också denna Johan Tiberg, som hade med sig några
 exemplar af de tryckta Predikningarne, med hvilka Fogden
 i Östmanmarken hade bort förfara i öfverensstämmelse
 med norska tryckföreläggelagene. Men orsaken till de
 norska myndigheternas ofta upprejade klagomål öfver
 min Embels verksamhet, tyckes vara förborgad uti en för
 dem själwa oförklarlig illusion, en förvildelse i begreps-
 pret, varande rätta beskaffenheten af de religiösa rö-
 relserna i Tornes Lappmark, hvilka de inbillat sig stå i
 sammanhang med fanatismen i Koetskiens, hvilken redan
 blifvit hamnad. - Efter dessa allmänna reflexioner, vågar jag
 till förklarings afseende upplaga de af Maxime Vene-
 randum Consistorium anmärkta tekniker och uttryck,
 som anses innebära "anstötliga uttryck ordafatt" och en för-
 brytelse emot kyrkolagen. Jag tillåter mig härvid påstå
 Maxime Venerandi Consistorii uppmärksamhet derpå,
 att ordet "anstötlig", är ett obestämt begrepp, hvars brotts-
 lighet beror på hvars och ens subjektiva omdöme att be-
 stamma, hvaraf följer, att ett tal, som kan förefalla an-
 stötligt för den lättfönniga mängden, och för den obogna
 hopon, kan i själwa verket vara ike anstötligt, när talet
 betraktas ifrån den rätta synpunkten, och derpå hafva
 vi ett ovidersägligt bevis i Johannis Or 52, 60. Öflest
 är det den nakna sanningen, som förefaller den lättfö-
 niga mängden anstötlig, under det, att samma sanning ut-
 för'd i granna fraser helt och hållet förefaller helt an-

damäl. Också har erfarenheten visat, att fanningen fram
ställd i allmänna ordalag, har ingen verkan haft, på
den raa mäsang öfvertygelse. Från denna synpunkt
måste det "härda talet" i mina predikningar bedömas,
och Maxime Venerandum Consistorium lära icke kunna
nåka, att mina predikningar haft en välgörande ver-
kan på folkets öfverlygelse.

Uti predikan på andra Söndagen efter Påsk, sid 8,
rad 9, 10 uppifrån enligt svenska öfversättningen: Jämfoi Esaj.
66. 17. Malachias 2: 2, 2 Petri 2. 22, i Tammarskas bön, att
Lapparne fånga affmak för brännvinet när det kallades
för "vinnande deffvolg tränk"

Uti Predikan på Långfredagen, sid 9, rad. 3 uppifrån
i synnerhet de stora jägthundarne" m. m. ordet "hunta" be-
tyder icke jägthundar, utan större hundar i allmänhet.
Jämfoi Psalms 22, 13. 11; 2 Samuels 16: 7. 9; Uppenbarelse boken
22: 15; Luthers Kyrkopostilla Påskdagens tredje predikan
32. 8.

Uti Predikan på annan dag Jul, sid 3, rad: 1-11. utifrån.
Lekenheten om ormen, är tagen ur lappiska mytologien,
för hvilken en naturlig fanning ligger till grund; men
det naturliga har sitt motsvarande ideal i anderverlden.
Jämfoi 1 Mose bok 3. 1, och följande verser; Math 3: 7, Luc 4
Capitel; Uppenbarelse boken 17 Capitel; med ormkungen
menag Beelzebub och hans representanter på jorden,
som innebära den förintade världelystnen eller lupig
philosophiens; det vill säga denna världens visdom, som
är en galenskap inför Gud. Paulus. - Sid 7. rad. 4. 5 upp-
ifrån. Jämfoi Luthers Kyrkopostilla, predikan på 5te Sön-
dagen efter Trettondagen. Bihänget, paragraferne 9. 10. 11,
hvarst motsvarande uttryck finnas, hvilka äro anstötligare,
atminstone i finska öfversättningen
- Sid 12: rad. 7. Jämfoi Uppenbarelse boken 17. 6. Luthers
Kyrkopostilla 13de dag Jul, paragrafen 208. Att vara drue-
ken af Helgonens blod, är vida mera anstötligt, än det
uttryck sig nyttigt. Sid. 14, 15. Jämfoi Esaj 57: 3. 4.
På detta ställe finnas uttryck, som, enligt den finare ver-

3

Säg smak, måste vara ike allmätt anstötligare, utan öfven
 ständande emot den tillgjorda blygsamheten. Jämför vidare
 Herakleio 16. 25. 26. På detta ställe förkomma sådana
 oanständiga ordafatt, som efter verkning förfinade smak
 skulle komma, mängen kysk brud att rodnad. Men säger
 den Epikureiska Philosophen: "Naturalia non sunt turpia
 modo occulte sunt". Men skriften säger; det i märket
 skett är, skall framhafvas i ljuset. - Uti svenska öf.
 versättningen af de öfverklagade Predikningarne står
 "kyska horor;" bör heta "dygderiga horor". I öfvens på
 de uttryck, som förkomma på sedd. 14, 15, kan vidare
 jämföras Naturn. 3. 5. Första raden på 15de sidan är orätt
 öfversatt, bör heta "se mig i ändan". Anmärkas bör, att i
 finska språket ej mer än ^{ett} ord som utmärker denna
 kroppsdelt, medan den mera civiliserade svensken har
 många variationer, som låta meride stötande. Luthers
 finska öfversättare brukar ordet "takarää", hvilket ike
 är finst. Uttrycket skulle ike hafva förkommit i
 mina Predikningar, om ike skriftens domens mot-
 ständare hade handlat och uttrycket sig så, som
 orden här lyda; denna oanständighet borde best. af
 jag med deras egna ord, om det skulle hafva någon
 verkan; de borde nämnas om sin egen skamlö-
 het. Uttrycket dyfvelens hora förkommer hos
 Luther på Trettonde dag Joel, 2. 65. Jämför öfven
 Hosea 2: 2. Att göra hor med afgudar, förkom-
 mer på flere ställen i Bibeln.

Här af tackas Maxime Venerandum Consistorium
 inhämta, att de flesta af mig, uti de öfverklagade
 predikningarne, nyttjade och såsom anstöt-
 liga, samt emot kyrkolagen ständande uttryck,
 är, dels Bibeln och Luthers egna ord, dels lå-
 nade och imiterade efter samma författare, en-
 kannerligen för Lappar och Finnar, på hvilka

öfvertygelse dessa liknelser och hårda ord, haft den
verkan, som oförföras visadt är. Den som utan
partifkhet vill jämföra mina predikningar med
den Heliga Skrift, skall utan tvifvel finna, att
den Heliga Andes hårda tal uti Skriften, icke är
lämpadt efter nutidens förfinade smak, hvilken dock
icke kan bewara världen för samma luster, som be-
straffas i Bibeln: der finnas uttryck, ordställnin-
gar, liknelser, som uti många fall kunna, efter
nutidens förfinade smak, anses anstötliga och fövar-
gelse väckande, oförföras Luther icke skröder ord, när
han vill utmåla synden så vederstyggelig, som den är,
och människans djuriska natur, så afskyvärd, som
den är. Skulle väl kyrkolagen hafva förbjudet predi-
kanen, att nyttja samma språk, som Bibelförfattarna och
Luther? Då uti den Heliga Skrift förkomma så
många, för den senare beläsenheten anstötliga ord-
ställ, ja till och med, efter världens förfinade smak,
anständigheten förande uttryck, som efter nu warande
verldssäfekter skulle strida emot tryckfrihets lagen, om
någon annan än Bibelns Författare, hade skrivit dem:
Ja hemstället jag till Maxime Venerandi Confessorii
upplysta pröfning, hurusida jag med något sken of-
rättvisa, kan anses hafva brutit emot kyrkolagens föri-
skrift och Presta. Edens förordningar, då jag såsom nu
visadt är, nyttjat samma språk i mina predikningar,
som Bibel Författarna och Luther, och dermed verkat
på den raa mansång öfvertygelse så, att den nu i
politiskt affende, kan anses såsom hyffad och an-
ständig, i moraliskt affende förbättrad, ärlig, nykter,
samvetsgrann, i religiöst hänseende utmärkt för an-
dakt, Gudsfruktan, tro, kärlek, tålamod och försakelse
af jänliga nöjen. Att detta är dock icke mitt
verk, utan Herrans, hvilken genom ringa medel kan
uttratta stora ting. Skulle Maxime Venerandiss

Confessorium ännu lifsla på äktheten af den christendom,
 som nu försinnes i Tornäs Lappmark samt i Pajala, Ofwen
 Tornäs och Gellesare, så vägar jag anhälla, att Maxime Veneran-
 dem Confessorium tacklas af dessa församlingars Pristerkap, införda
 vidare upplysningar, jemte deras eget omdöme; äfvensom jag an-
 håller, att dessa församlingars eget omdöme om mina predika-
 ningar, måtte inhämtas, hvarigenom Maxime Venerandem
 Confessorium finge tillfälle, att inhämta vidare upplysning-
 gar om och huruvida dessa församlingars medlemmar funnit
 mitt predikofatt oansländigt, stolande, förödlande eller ättadkom-
 mande mera förargelse än uppbyggelse i Guds församling.
 Med undantag af "fömliga" som gjorde gånke af Apostlarnes
 talande med tungomål. Apostlagerningarnes 9. 13. äfvensom
 de personer som sade: "detta är ett hårdt tal" Joh. 6. 60, hvil-
 ket allt ännu kan hafva felt motvarande, hoppas jag,
 att de flesta skola seina, att det hårda talet har va-
 rit både behöfligt och hälsosamt. Pajala och Kengis
 den 17de Junii 1854. L. L. Lestadius.

Att undertecknad denna dag för förklarung af:
 gifwande inom trettio dagar fått emottaga
 M. W. Consistorii i Hernösand Skrifvelse af den
 24. sifstuckne Maji jemte derwid fogade Kongl
 Majts Nådiga Bref samt arkstellige på Länshä Spä-
 het tryckta skrifvelser och öfversättning af dessa
 sednare, - warden härmed till Lenois meddeladt.
 Cajala & Kungis den 13. Junii 1854.

L. L. L. O. Stadius.

Åttst.
 K. Axel Skerweld